

נהלך ברגיש

הרב דני אלינר - ר"מ בישיבת ההסדר אור עציון

אמונת חכמים

שאלה > מה כדור באמונת חכמים? האם אני רשאי לחלוק על רבתי או שמא אני חייב לקבל את דבריהם לא ספק כלל?

תשובה > אחת מהמידות שהתורה נקנית בהן היא 'אמונת חכמים'. מזה משמעותו של ביטוי זה ומה כלול באמונת חכמים?

מפרשים רבים מסבירים שאמונת חכמים נגזרת מהמילה 'אמון'. הבסיס לכל מערכת יחסים היא אמון הדדי בין שני השותפים. כאשר קיימת ביקורתיות מתמדת, אין הנפש נמצאת בעמדה בה היא מסוגלת לקבל ולהאמין. החשדנות המתמדת יוצרת בנפש מצב של חוסר אמון בסיסי, ועל כן אין היא מסוגלת לינוק ידע וחכמה.

לעומת זאת, כדי ליצור מערכת יחסים בריאה ונכונה צריך ליצור אמון בסיסי בין שני הצדדים. הנחת היסוד חייבת להיות שהצד השני רוצה בטובתי, ועל כן באופן טבעי אני אטה לקבל את דבריו.

כאשר אני בוחר לי חבר אני לא מתייחס בחשדנות לכל עצה שהוא נותן לי. אדרבא, הנחת היסוד שלי היא שהוא רוצה בטובתי, ומתוך כך מובן שעצותיו נכוחות.

אמנם, ודאי שאין כוונת הדברים שאהיה כפתי המקבל כל דבר ללא בחינת הדברים. אך אם נקודת המוצא היא אמון, הנפש נמצאת במצב נינוח ובריא הרבה יותר.

היום אנו חיים במציאות נוראית. קיימים בינינו אנשים נוכלים ורמאים המנסים ללא הרף להטעות ולשקר. האסון הגדול ביותר שיכולים אנשים אלו לגרום הוא שנאבד את נקודת האמון הבסיסית ביושר האנושי, ומתוך כך לא נצליח לפתח מערכות יחסים בריאות. אדם שמאבד את האמון בבני אדם הוא אדם אומלל. עלינו להילחם נגד תופעה זו.

מכלל דבריי עד כאן, תשכיל עד כמה חשוב האמון שתתן במחנכיך. אם במערכת יחסים בין חברים חשוב עד למאוד האמון, הרי שבמערכת יחסים בין רב לתלמיד האמון הוא רכיב הכרחי. כאשר אתה לומד אצל רב פלוני אינך לומד ממחשב, אתה יונק תורה ומפנים אותה בנפשך. אם כל מהלך אמוני של רבך ייתקל אצלך בחשדנות, לא תוכל לינוק תורה כלל. אם כל סברה בשיעור גמרא תעורר אצלך ביקורת, לא תמצא את נפשך בעמדה המסוגלת לקלוט ולהפנים את דברי רבתיך.

הדרך הבריאה והנכונה היא להניח שרבתיך ישבו ולמדו שנים רבות, ומתוך כך מסתבר שדבריהם נכונים וראויים.

כאשר תתחיל לשמוע את דבריהם בעמדה זו, יש סיכוי רב שהדברים אכן יתיישבו על ליבך. אולם דווקא אז, אם תרווש שישנו כשל כלשהו בדברי רבתיך, הרי שאז אתה מצווה לא להאמין לדבריהם מבלי לבררם. אדרבא, עליך להקשות ולא להסתפק באמירה שהם בוודאי צודקים. פעמים רבות תגלה שקושיותיך חידדו את סברת הרב, ואף יהיו פעמים שעם כל גדלותו של רבך תחוש שסברתך צודקת יותר, ואין בכך כל רע.

נקודת הבסיס, אם כן, צריכה וחיבת להיות אמון, אך אמון אין פירושו התבטלות והכפפת דעתך באופן אוטומטי. השלב הבא צריך להיות בחינה וביקורת. ר' חיים מוולח'ין היטיב לתאר זאת בפירושו המשנה באבות: "הווי מתאבק בעפר רגליהם" - מתאבק מלשון מאבק. האדם חייב להיאבק על דעותיו, אך זאת דווקא מתוך 'עפר רגליהם'. דווקא אם נקודת המוצא שלו היא אמון והערכה לרבתיך ■